

מתיקות החפץ חיים

שו"ת בעניינים אקטואליים

"מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע"

גליון מס' 14 | פרשת ואתחנן | תש"פ

בס"ד

כלל ב' - לשון הרע באפי תלתא

המשך סעיף ו'

באר מים חיים - ס"ק יד, שים לב - כאן אין מדובר בשותפים מפורסמים, אלא בסתם שותפות רגילה)

תשובה: אסור לספר כן מעיר לעיר, כיון שאין זה נחשב לדבר שמרעיש אוזני הבריות - שהרי מדובר בסתם שותפות רגילה.

ה. עזב את הלימוד לצורך פרנסתו

שאלה: ראובן מספר בפני ג' אנשים, על חבירו בספסל הלימודים, שעכשיו עזב את הלימוד לצורך פרנסתו - האם זה נחשב למרעיש אוזני הבריות, ומותר לספר זאת אף מעיר לעיר או לא.

תשובה: אסור לספר כן מעיר לעיר, ואין זה נחשב לדבר שמרעיש אוזני הבריות, כיון שרבים טועים לחשוב - שכיון שטרוד בפרנסתו, פטור הוא מתלמוד תורה, כמבואר לקמן ב'חפץ חיים' (כלל ד', באר מים חיים - ס"ק ו') ואינו עתיד להתפרסם.

ו. רב גדול וחשוב עזב את הלימוד לצורך פרנסתו

שאלת חכם: ראובן מספר בפני ג' אנשים, על רב גדול וחשוב שהיה מתמיד עצום בתורה הקדושה, והנה עכשיו עזב את הלימוד לצורך פרנסתו - האם זה נחשב למרעיש אוזני הבריות, שמותר לספר זאת אף מעיר לעיר או לא. (עיין באר מים חיים - ס"ק יד, שים לב - כאן ביחס לאדם שהיה רב גדול - זה כן מרעיש אוזני הבריות)

תשובה: הרי זה נחשב למרעיש אוזני הבריות, מצד האדם שעליו הוא מספר - איך שהיה בשיא גדולתו, ועכשיו עזב את הלימוד, ולכן מותר לספר כן אף מעיר לעיר.

ז. סילקוהו מהשיבה על שעבר עבירות חמורות ביותר

שאלה: ראובן מספר בפני ג' אנשים, על בחור שהגיע מחוץ לארץ לשיבה הקדושה בארץ הקודש, ולאחר זמן מה סילקוהו מהשיבה - על שעבר עבירות חמורות ביותר. האם זה נחשב לדבר שמרעיש אוזני הבריות, שמותר לספר זאת אף במקום מגוריו שנמצא בחוץ לארץ או לא. [רמז: דבר זה נחשב למרעיש אוזני הבריות]

תשובה: הרי זה מותר לספר אף בחו"ל, כיון שדבר זה נחשב למרעיש אוזני הבריות. (קונטרס שמירת הלשון, ח"א - עמ' כא')

ח. סילקוהו מהשיבה על שלא הקפיד בשמירת זמנים

שאלה: ראובן מספר בפני ג' אנשים, על בחור שהגיע מחוץ לארץ לשיבות הקדושות אשר בארץ הקודש,

א. נפל שולל אחר האינטרנט

שאלה: היה משגיח חשוב מאוד באחד מהישיבות הגדולות, שלא עליכם נפל שולל אחר האינטרנט, ומכח זה עזב את כל משפחתו, תלמידיו, חבריו, ומכריו. וטס לחו"ל לחטוא עם אישה גויה, ודבר זה נתפרסם לפחות בפני ג' אנשים - והרי זה מרעיש אוזני הבריות, הן מצד "עוצמת הסיפור" - לחטוא עם אישה גויה, והן "מצד הגברא" - שהיה רב ומשגיח חשוב מאוד, ונפל שולל בחטאו. האם מותר לספר כן הלאה, ואף מעיר לעיר או לא. (באר מים חיים - ס"ק יד, ד"ה ומה שמשמע)

תשובה: הרי זה מותר, שדבר זה מרעיש אוזני הבריות מכל הכיוונים, הן מצד "עוצמת הסיפור", והן מצד "הגברא".

ב. מיליונר עצום שפירק שותפות

שאלה: ראובן מספר בפני ג' אנשים, על הנגיד המפורסם שהונו נמדד בכמה עשרות מיליונים, והיה שותף בעסקו עם מר גולדברג - ועכשיו פירקו את השותפות. האם דבר זה נחשב למרעיש אוזני הבריות, ומותר לספר כן אף מעיר לעיר או לא.

תשובה: דבר זה נחשב למרעיש אוזני הבריות, ומותר לספר כן אף מעיר לעיר. (שו"ת לחפץ בחיים, ח"א - סימן לא')

ג. עזבו שידוך שבועיים לפני החתונה

שאלה: ראובן מספר על בחור / בחורה שעזבו שידוך לאחר כל ההכנות, עשו וורט, אירוסין, נדוניה, וכל מה שצריך לחתן וכלה, ושבועיים לפני החתונה פירקו הכל. או לאחר שהתחתנו - ולאחר שבועיים או כמה חודשים, חזרו לביתם מכל סיבה שהיא. האם דבר זה נחשב למרעיש אוזני הבריות ומותר לספר כן אף מעיר לעיר או לא.

תשובה: דבר זה נחשב למרעיש אוזני הבריות, ומותר לספר כן אף מעיר לעיר. (שו"ת לחפץ בחיים, ח"א - סימן לא')

ד. סתם שותפים שפירקו שותפות

שאלת חכם: שמעון מספר בפני ג' אנשים, על חבירו יהודה שהיה שותף בעסקו עם זבולון, ועכשיו פירקו את השותפות מכל סיבה שהיא, לא הסתדרו ביניהם, וכל כיו"ב. האם דבר זה נחשב למרעיש אוזני הבריות, ומותר לספר כן אף מעיר לעיר או לא. (עיין

ולאחר זמן מה סילקוהו מהישיבה על שלא הקפיד בשמירת סדרים!!! האם מותר לספר כן אף במקום מגוריו שנמצא בחוץ לארץ או לא. [רמז: דבר זה לא נחשב לא נחשב למרעיש אוזני הבריות]

תשובה: הרי זה אסור לספר בחוץ לארץ - כיון שאין דבר זה נחשב למרעיש אוזני הבריות. (קונטרס שמירת הלשון, ח"א - עמ' כא)

ט. יצאו לטיול וסולקו מהישיבה

שאלת חכם: יש פעמים בחלק מהישיבות אשר ידם קלה על ההדק, ומסלקים בחורים מהישיבה ללא התייעצות עם גדולי ישראל, והנה קרה מקרה שקבוצת בחורים יצאו לטיול בצפון באמצע הזמן ונתפסו על חם, וסילקו את כולם מהישיבה לצמיתות. האם מותר לספר כן אף מעיר לעיר - כיון שדבר זה נחשב למרעיש אוזני הבריות או לא. [ביאור: עצם המעשה שעשו אין זה מעבירות החמורות, אבל יש כאן דבר שמרעיש אוזני הבריות מחמת הישיבה (אפי' לא מחמת הגברא) - וסילקו בחורים לצמיתות על "עוון" שכזה]

תשובה: הרי זה מותר לספר אף מעיר לעיר, והטעם: כיון שסו"ס הרי זה מרעיש אוזני הבריות, ולא איכפת לן מחמת מי.

י. כל הזדמנות שנקרית לידו מפרסם קלונו ברבים

שאלה: יש ישיבות, שלאחר שסילקו את אחד הבחורים מהישיבה על עוון מסוים שעשה, לא מרפים ידם מזה, וכל פעם וכל הזדמנות שנקרית לידם שופכים את דמו ברבים, ומזכירים את אותו ענין לפני שאר הבחורים שבישיבה, בטענה של "למען ישמעו וייראו" ולא יעזו לילך בדרכו. האם הדבר מותר מדין היתרא ד'אפי תלתא' [בפני שלושה] או לא. [שים לב: אף שענין זה נתפרסם באפי תלתא - אבל צריך לזה את כל התנאים המובאים כאן בחפץ חיים (לעיל - בס"ג) באקראי ו'שלא יתכוין להעביר הקול ולגלותו יותר'. ולעצם כוונתם "למען ישמעו וייראו" - יש לבדוק אם יש מצוה בדבר או עוון גדול]

תשובה: אסור לספר. והרי זה לשוה"ר ברבים, וככל שיתרבו השומעים עוונם יהיה יותר גדול. [מלבד האיסור של 'הלבנת פנים'] וטעם הדבר - דעצם המעשה אין זה חינוכי כלל וכלל, ואין זה דרך התורה, ואדרבה אם רוצה לחנך את שאר התלמידים יראה להם את טוב וצוף התורה, אבל לא באופן השלילי - שיש בו רק אילוף ותו לא מיד'. [ועיין בארוכה בספר 'תלמידי כבני' - להרב משה קלצקין, על 'עקרונות הענישה בכיתה' שכל מה שמותר לעשות בנימוק של "למען ישמעו וייראו" - זה רק במקום שהילד חייב לקבל את עונשו בלאו הכי, והמעשה בעצמו גם מצדיק ענישה ברבים - שאז המלמד מעדיף להענישו לעיני הכיתה במטרה שהעונש יועיל לכולם] ומה שנשאר לנו, זה שעוון זה נתפרסם באפי תלתא - שאז מותר לספר רק בדרך מקרה, ושלא יתכוין להעביר הקול ולגלותו יותר, (וכמבואר לעיל במקור החיים - ס"ג) ואם זה לא כך [וכגון אצלנו] הרי זה אסור.

סעיף ז'

יא. לא התקבל לישיבה - כי איננו בעל כשרון

שאלה: ראובן מספר בפני ג' אנשים, על מר הרמן שבנו לא התקבל לישיבה פלונית, כיון שרמת הלימודים שלו חלשה, ואיננו בעל כשרון אפי' ברמה בינונית, ולבסוף ציוה אותם שלא יגלו זאת לאחרים,

והלך אחד או שנים ועברו על הציווי וגילו זאת לאחרים. האם מותר לשלישי ג"כ לגלות זאת הלאה או לא. (מקור החיים - ס"ז)

תשובה: אעפ"כ הרי זה אסור, ואין לשלישי לגלות את הדבר לאחרים - אפי' במקרה.

יב. לא התקבל לעבודה - כי איננו חכם כ"כ

שאלה: ראובן מספר בפני ג' אנשים, על מר גינצבורג שלא קיבלו אותו כשהלך לראיון עבודה, כיון שנראה שאינו יודע לנהל עניינים, ולהטיל משמעת, או שאיננו חכם כ"כ, ולבסוף ציוה אותם שלא יגלו זאת לאחרים, והלך אחד או שנים ועברו על הציווי וגילו זאת לאחרים. האם מותר לשלישי ג"כ לגלות זאת הלאה או לא. (מקור החיים - ס"ז)

תשובה: אעפ"כ הרי זה אסור, ואין לשלישי לגלות את הדבר לאחרים - אפי' במקרה.

יג. אמר את דעתו על אחת המפלגות - שאיננה רצויה

שאלה: ראש ישיבה או ראש כולל, אמר את דעתו בפני תלמידיו על אחת מהמפלגות - שאיננה רצויה ולא עושה כמו שצריך, וכל מה שעושים זה רק לדאוג לכסא שלהם, ולבסוף ציוה את תלמידיו שלא יגלו כן לאחרים, והלך אחד או שנים ועברו על הציווי וגילו כן לאחרים. האם מותר לשאר התלמידים ג"כ לגלות כן הלאה או לא. (מקור החיים - ס"ז, וכן בבאר מים חיים - ס"ק טו', בדברי הסמ"ג)

תשובה: אעפ"כ הרי זה אסור, ואין לשלישי לגלות את הדבר לאחרים - אפי' במקרה.

יד. סכם ובאר מה הטעם שעדיין יש לאסור כשאחד או שנים עברו על הציווי

שאלה: באר מה הטעם בכל הדוגמאות הנ"ל, שהרי זה אסור לספר לאחר שכבר עברו אחד או שנים על הציווי. (באר מים חיים - ס"ק טו')

תשובה: יש בזה ג' טעמים: א. לסברת היד הקטנה - שס"ל שצריך ריצוי מצד המספר, כאן הרי אין ריצוי, וכל זמן שלא נתרצה אסור לספר, אף אם כמה עברו על הציווי. ב. לפי סברת החפץ חיים - שהוא משום "מילתא דעבידא לאיגלווי" [דבר שעתיד להתגלות] זה דווקא בשלושה שמספרים, וכאן אין עדיין שלושה שמספרים - ולכן אסור לשלישי לספר כן הלאה. ג. גם אם אין צריך ששלושה יספרו הלאה ומספיק רק אחד מהם שיספר, ועל ידי כן יהיה חברך חבא אית ליה, [חברך - חבר יש לו] - מכל מקום יש לאסור משום "הולך רכיל מגלה סוד" שזה מתייחס לכל אחד ואחד בפני עצמו, שבזה שמספר הלאה הוא מפר מחשבת המספר שציוה לא לגלות, וזה עצמו סיבה לאסור אף אם לא קרה שום נזק.

אחרינו / הארוג והלטרפוג ארשימת הגפולה:

Shemesh648@gmail.com

אגרומוג: בנק הפועלים (12) סניף 766 א-1 79181

לעילוי נשמת

הרב אברהם בן שמחה זצוק"ל
הרב יעקב בן צבי יהודה זצוק"ל

